

NKÜ HUKUK FAKÜLTESİ DERGİSİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

ABONELİK SÖZLEŞMELERİNDEN KAYNAKLANAN PARA ALACAKLARINA İLİŞKİN TAKİP USULÜ

*Dr. Öğr. Üyesi Derya KESKİNCİ **

*Yunus Emre TOPAL **

ÖZ

7155 sayılı Kanun ile getirilen, abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin takip usulü, bir ilamsız takip yolu olarak düzenlenmiştir. Bu usulün amacı, icra dairelerindeki iş yükünü azaltmak ve abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan alacaklara ilişkin takip işlemlerini daha hızlı ve etkili bir şekilde yürütmektir. Bu takip yoluna başvurulabilmesi için taraflar arasında geçerli bir abonelik sözleşmesinin bulunması, takibin bir para alacağına dayanması, tüketiciye sunulmuş ve bedeli faturalandırılmış bir mal veya hizmetin mevcut olması ve takibin avukat aracılığıyla yapılması gerekmektedir. Takip süreci, Merkezi Takip Sistemi üzerinden alacaklının avukatı tarafından takip talebine ilişkin bilgilerin sisteme girilmesi ve gerekli belgelerin yüklenmesiyle başlamakta; borcun ödenmesi hâlinde ise takip otomatik olarak sona ermektedir. Borçlunun yasal süresi içinde yaptığı itiraz takibin durmasına yol açmakta ve alacaklının takibe devam edebilmesi için itirazın kaldırılması ya da itirazın iptali yollarına başvurusu gerekmektedir. Bu çalışmada, söz konusu takip yoluna başvuru şartları, diğer takip yollarından farkları, bu yola ilişkin doktrindeki tartışmalar ve getirilen eleştiriler incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Abone, Tüketici, Abonelik Sözleşmesi, İcra Takibi, Merkezi Takip Sistemi

* Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Hukuk Bölümü, Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku ABD., dkeskinci@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8281-3640.

* Öğrenci (Yüksek Lisans), Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk YL Bölümü, yetopal@yahoo.com.tr, ORCID:0009-0009-1066-0401.

NON-JUDICIAL ENFORCEMENT PROCEDURE FOR SUBSCRIPTION-BASED MONETARY CLAIMS UNDER TURKISH LAW NO. 7155

*Asst. Prof. Dr. Derya KESKİNCİ***

*Yunus Emre TOPAL***

ABSTRACT

The enforcement procedure introduced by Law No. 7155 for monetary receivables arising from subscription agreements is regulated as a form of non-judicial enforcement. This procedure aims to reduce the workload of enforcement offices and to facilitate a faster and more efficient recovery of receivables stemming from subscription-based services or goods. To initiate this process, several legal conditions must be satisfied: there must be a valid subscription agreement between the parties; the claim must concern a monetary receivable; the relevant goods or services must have been provided to the consumer and invoiced accordingly; and the enforcement must be initiated through an attorney.

The procedure begins when the creditor's attorney submits the necessary information and documents via the Central Enforcement System (MTS). If the debtor pays the amount due, the enforcement is automatically terminated. However, if the debtor raises an objection within the legally prescribed period, the proceedings are suspended. In such cases, the creditor must pursue the removal or annulment of the objection to proceed.

This study examines the legal requirements for initiating this special enforcement procedure, its distinctions from other enforcement mechanisms, ongoing doctrinal discussions, and criticisms concerning its scope and implementation.

Anahtar Kelimeler: Subscriber, Consumer, Subscription Agreement, Enforcement Procedure, Central Tracking System

* Assistant Professor, Tekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Law, Department of Civil Procedure and Bankruptcy & Enforcement Law, dkeskinci@nku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8281-3640.

* LL.M. Student, Tekirdağ Namık Kemal University, Institute of Social Sciences, Department of Private Law, yetopal@yahoo.com.tr, ORCID:0009-0009-1066-0401.

Extended Summary

This article comprehensively examines the executive proceedings procedure introduced by Law No. 7155 in Turkey, which specifically regulates the enforcement of monetary receivables derived from subscription agreements. This mechanism was implemented to streamline debt collection, reduce the burden on enforcement offices, and accelerate the legal process involving recurring service contracts. Structured as a non-judicial enforcement route, this model represents a significant shift from traditional enforcement mechanisms under the Turkish Execution and Bankruptcy Law.

To utilize this special enforcement route, certain legal prerequisites must be strictly observed. The first and most fundamental requirement is the existence of a valid subscription agreement between the parties. Subscription agreements, as defined in Article 52 of the Consumer Protection Law (Law No. 6502), are contracts through which a consumer obtains specific goods or services on a continual or periodic basis. Such agreements typically cover services like electricity, natural gas, telecommunication, digital content platforms, gym memberships, and other utilities used regularly.

Second, the enforcement request must concern a monetary receivable. Non-pecuniary obligations, such as restitution of a device or specific performance, fall outside the scope of this enforcement path and must be pursued through ordinary judicial or administrative means. Third, the debt must have been invoiced to the consumer. An invoiced service or product indicates that the creditor fulfilled its obligation and created a verifiable claim. Fourth, the process can only be initiated by the creditor through legal representation; this mandatory attorney involvement distinguishes the procedure from others in which parties may proceed *pro se*.

The procedure is exclusively available to creditors who act as suppliers or service providers. In contrast, consumers—even when holding a legitimate claim—are not permitted to initiate enforcement via the Central Enforcement System (MTS). This asymmetry has drawn criticism in academic circles for potentially violating principles of equality and procedural fairness. By permitting only one party of the contractual relationship to benefit from the fast-track system, the law inherently privileges suppliers and may hinder consumers' access to efficient remedies.

Once the above criteria are met, the enforcement process begins with the creditor's attorney inputting necessary data and uploading documents—such as the invoice—into the Central Enforcement System (MTS), a digital platform integrated with UYAP (the National Judiciary Informatics System). Upon submission, the MTS generates a payment order and notifies the debtor through the national postal service (PTT). If the debtor pays the specified amount within seven days, the procedure concludes automatically. However, should the debtor raise an objection within that period—either contesting the debt itself, the jurisdiction of the chosen enforcement office, or the creditor's right to pursue enforcement—the process is suspended. The creditor must then apply for annulment or removal of the objection before resuming enforcement efforts.

While this enforcement route expedites collection and limits bureaucratic involvement at the initial stage, the mandatory attorney requirement has been particularly controversial. Legal scholars argue that while attorneys enhance procedural precision and reduce errors, small-scale businesses such as local gyms, community publications, or small internet providers may struggle to afford legal representation. As such, the system arguably creates an economic threshold that limits access to justice for smaller enterprises.

Another concern is the definition and classification of the “consumer.” Different sectoral regulations define consumers inconsistently. While the Consumer Protection Law adopts a general definition focusing on the non-commercial nature of consumption, the Electricity and Natural Gas Market Laws define consumers more broadly, including certain commercial users. This lack of uniformity complicates eligibility assessments for using the MTS. In some cases, businesses may be classified as consumers under one regulation but not another, raising uncertainty and potential legal disputes.

A further legal complication arises in cases of unauthorized usage—so-called “informal consumption”—such as electricity or water theft. Since these instances do not originate from a valid subscription agreement, they fall outside the MTS's purview. Creditors in such cases must rely on general enforcement procedures or pursue litigation. The article discusses relevant jurisprudence, including decisions by the Supreme Court and the Council of State, illustrating the evolving interpretation of implied or *de facto* subscription relationships in cases of continued service usage.

The article also details the procedural mechanics of the MTS system. Once an enforcement request is logged, a payment order is generated automatically. The creditor must cover postal and service charges electronically. The debtor receives the payment order and, unless contested, the procedure results in a legally binding obligation. If objections are raised, procedural transitions occur—either through the lifting of the objection or traditional enforcement offices stepping in after a judicial determination.

One major procedural deficiency is that the underlying subscription agreement is not required to be submitted with the enforcement request—only the invoice is. Critics argue that without this supporting document, debtors are deprived of meaningful knowledge about the source of the debt, which undermines their right to defense and legal certainty. Others counter that debtors can review these documents online using provided access codes.

The article also contrasts this enforcement method with traditional ones, including general non-judicial enforcement and judicial proceedings based on court decisions. One of the most important differences is the five-year period available to creditors for pursuing asset seizure after issuance of the payment order—extended from two years by Law No. 7343. In contrast, under traditional enforcement routes, a creditor must apply for seizure within one year. Critics argue that this longer period increases pressure on debtors and contradicts the spirit of swift justice.

The article ultimately concludes that while the enforcement mechanism under Law No. 7155 offers a fast, cost-effective alternative for specific claims, it is not without its flaws. The exclusion of consumers as applicants, the non-uniform application of the consumer definition, the lack of monetary thresholds for claim eligibility, and the absence of full transparency in procedural documentation are all areas in need of reform.

As a policy recommendation, the authors suggest setting an upper limit for claim amounts, clarifying consumer eligibility definitions across legal sectors, and ensuring reciprocal access to the MTS procedure for both parties in the contract. Such improvements would strengthen the system's fairness and extend its practical utility.

In conclusion, the article positions this legal mechanism as a pioneering, yet imperfect, step toward modernizing debt enforcement in Turkey. It serves as a foundation upon which a more balanced and inclusive system could be developed—one that aligns with fundamental legal principles and the realities of modern commerce.

GİRİŞ

18. yüzyılda başlayan sanayileşme hareketlerinin yayılması, dünya genelinde kentleşme sürecini başlatmıştır. Toplumun yoğun bir kısmının şehirlerde yaşaması, ihtiyaç yapılarını değiştirmiş, insanların birçok sözleşmenin tarafı olmasına neden olmuştur. Toplumun büyük bir kısmı, birkaç yüzyıl öncesine kadar kısıtlı sayıda satış, takas ve kira sözleşmesine taraf olarak, hayvancılık, tarım faaliyetleri ile kendi aile ekonomisi içerisinde yaşamını sürdürmüştür. Değişen dünya düzeniyle birlikte, günümüzde toplumun her bir ferdi hayatın her alanında isimli, isimsiz birçok sözleşme ilişkisi içerisinde yer almak zorunda kalmaktadır.

Abonelik sözleşmeleri, tüketici hukuku düzenlemeleriyle ön plana çıkmış olsa da sadece tüketiciler tarafından değil, toplumun her kesimince tarafı olunan akitlerdendir. Abonelik sözleşmelerinde, taraflar abone ve satıcı/sağlayıcı olarak adlandırılmaktadır.

Mahkemeler ve icra dairelerinde giderek artan iş yükünün çözümlenmesi amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmaktadır. 7155 sayılı kanun ile icra dairelerinde yoğunluk oluşturan ve abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarının tahsili amacına yönelik, yeni bir takip yolu oluşturulmuştur.

Çalışmada, bu takip yolunun konusunu oluşturan abonelik sözleşmeleri incelenecek, takip yoluna başvuru için gereken diğer şartlar irdelenecektir. Bu yeni takip yolunun, diğer takip yolları ile arasındaki farklar ortaya koyulacak, doktrinde yer alan tartışmalar ele alınacaktır.

I. TAKİBİN UYGULANMA ŞARTLARI

A. TARAFLAR ARASINDA ABONELİK SÖZLEŞMESİ BULUNMALIDIR

1. Abonelik Sözleşmesinin Tanımı

Abonelik Sözleşmesi, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 52/1 maddesinde "*tüketicinin, belirli bir mal veya hizmeti sürekli veya düzenli aralıklarla edinmesini sağlayan sözleşmelerdir.*" şeklinde tanımlanmaktadır. Abonelik sözleşmelerine dair uygulama usul ve esaslarını belirlemek amacıyla çıkarılan Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği'nin 4. Maddesinde abonelik sözleşmesi, "*Tüketicinin belirli bir mal veya hizmeti sürekli veya düzenli aralıklarla edinmesini sağlayan sözleşme*" olarak tanımlamıştır.

Elektronik Haberleşme Kanununda, abone "*Bir işletmeci ile elektronik haberleşme hizmetinin sunumuna yönelik olarak yapılan bir sözleşmeye taraf olan gerçek ya da tüzel kişiyi, ifade eder.*" şeklinde ifade edilmektedir. Bu Kanun'da abonelik sözleşmesi ise

"İşletmeci ile abone arasında akdedilen ve işletmecinin bir bedel karşılığında dönemselsel ya da sürekli olarak bir hizmeti yerine getirmeyi veya mal teminini üstlendiği ya da her ikisini birden kapsayan sözleşme" olarak tanımlanmaktadır. Buradan hareketle abonelik sözleşmesi, bir mal ve/veya hizmetin satıcı/sağlayıcı tarafından sürekli ya da belirli aralıklarla aboneye sunulduğu, abonenin ise sunulan mal ve/veya hizmetin bedelini peşin ya da düzenli aralıklarla ödediği, tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme olarak ifade edilebilir¹.

Birçok türü bulunan abonelik sözleşmeleri², günümüzde yaygın olarak kullanılmaktadır³. Örneğin; elektrik, su, doğalgaz, internet, telefon, dergi, gazete, otopark, spor salonu vb. için abonelik sözleşmeleri yapılmaktadır⁴. Ayrıca günlük yaşamda çokça karşılaşılan üyelik kavramı ile abonelik kavramı arasındaki farkı ortaya koymak gerekir. Zira, 7155 sayılı Kanun kapsamında yapılacak takipler bakımından para borcunu doğuran sözleşmenin TKHK veya diğer mevzuatta düzenlenen bir abonelik sözleşmesinden doğmuş olması gerekir⁵. Üyelik, genellikle karşımıza dernek, sendika vb. üyeliği olarak çıkar ve mensuplarına çeşitli avantajlar, indirimler sağlar. Abonelik sözleşmelerinde ise iki taraflı bir borç ilişkisi mevcut olup, abonenin belirli mal ve/veya hizmeti sürekli ve düzenli aralıklarla edinme hali mevcuttur. Bu nedenle karşımıza çıkan bir sözleşmeyi, başlığında üyelik sözleşmesi yazsa dahi, yukarıda verilen kriterlere göre nitelendirmek gerekir. Örneğin, bir yüzme havuzu üyelik sözleşmesi ya da spor salonu üyelik sözleşmesi aslında birer abonelik sözleşmesidir⁶.

2. Abonelik Sözleşmesinin Şekli ve Zorunlu İçeriği

TKHK madde 52/2 *"Yazılı veya mesafeli olarak kurulan bu sözleşmelerin bir nüshasının kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı ile tüketiciye verilmesi zorunludur."* gereği abonelik sözleşmeleri yazılı veya mesafeli şekilde oluşturulabilir. Bu biçimde yapılan sözleşmenin bir kopyasının, tüketiciye mutlaka kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı kullanılarak sunulması gerekmektedir. Kanunda ifade edilen yazılı düzenlenme koşulunun, geçerlilik şartı olup olmadığı yönünde tartışmalar mevcuttur. Öğretideki hâkim görüşe göre

¹ Aslan, M, 'Tüketicilerle Yapılan Abonelik Sözleşmelerinin Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Bakımından İncelenmesi' (2020) 6 (1) Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 159-182, 161.

² Ibid

³ Karakaş, S, 'Tüketici Hukukunda Taahhütlü Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü 2021), 4.

⁴ Aslan, M, 'Tüketicilerle Yapılan Abonelik Sözleşmelerinin Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Bakımından İncelenmesi', 161; Edis, E, 'Tüketicinin Korunması Hukukunda Taahhütlü Abonelik Sözleşmesi' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2022), 3.

⁵ Soyhan, E E, 'Abonelik Sözleşmesinden Doğan Para Alacaklarına Özgü Takip Usulü' (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2022), 29.

⁶ Köse, Y, 'Abonelik sözleşmeleri' (2011) (41) Adalet Dergisi 149-163, 150; Aslan, M, 'Tüketicilerle Yapılan Abonelik Sözleşmelerinin Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Bakımından İncelenmesi', 162.

yazılı şekilde düzenlenmeyen abonelik sözleşmeleri kesin olarak hükümsüzdür ve bu şekil itirazı sadece tüketiciler tarafından ileri sürülebilecektir⁷. Bu nedenle, abonelik sözleşmesinin yazılı veya elektronik olarak düzenlenmesi yerine sözlü olarak kurulması halinde, söz konusu sözleşmeden kaynaklanan alacağa ilişkin MTS üzerinden takip yapılamamaktadır⁸.

Ayrıca, TKHK'nın 4/1. Maddesi hükmü ile sözleşmelerin şekil şartları ve içerik yönünden taşınması gereken nitelikler belirlenmiştir⁹. Anılan düzenlemeye göre, bu Kanun kapsamında yazılı şekilde yapılması öngörülen sözleşmeler, tüketiciyi bilgilendirecek şekilde, en az on iki punto harf büyüklüğünde, açık, anlaşılır ve okunabilir bir dille hazırlanır; bu sözleşmenin bir örneği kâğıt üzerinde veya kalıcı veri saklayıcısı yoluyla tüketiciye teslim edilir. Abonelik sözleşmelerinin zorunlu içeriği, TKHK m.52/f.7 uyarınca düzenlenen Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliğinin 6. Maddesi ile ayrıntılı olarak belirlenmiştir.

TKHK m. 4/1'e göre, abonelik sözleşmesinde yer alması gereken zorunlu unsurlardan bir ya da birkaçının eksik bulunması, sözleşmenin geçerliliğine engel teşkil etmez. İlgili eksiklik, satıcı sağlayıcıya mal teslimini, hizmetin ifasını durdurma hakkı vermez. Eksiklik giderilmediği takdirde, abone cezai şart ya da tazminat ödeme zorunluluğu olmaksızın sözleşmeyi feshedebilir¹⁰.

3. Abonelik Sözleşmesinin Tarafları

a. Abone-Tüketici

Abone kelimesi, Türk Dil Kurumu Batı kökenli kelimeler sözlüğüne göre Fransızca kökenli olup “1. Süreli yayınları, parasını önceden ödeyerek alan kimse, 2. Bir şeyi sürekli olarak kullanmak için hizmeti verenle sözleşme yapan kimse; sürdürümcü” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca TDK'nin yabancı sözlere karşılıklar kılavuzuna göre, abone kelimesinin karşılığı sürdürümcü olarak belirlenmiştir.

Abonelik sözleşmelerinde, sözleşmenin konusu mal veya hizmeti sürekli veya düzenli aralıklarla edinen, ücret ödeme borcu olan tarafa abone denir. Abone taraf, sözleşme konusu mal veya hizmeti mesleki yahut ticari amaçlarla ya da özel amaçlarla edinebilir. Bu anlamda

⁷ Ergin, E, '6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2018), 55; Çabri, S, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, (Adalet Yayınevi 2019), 866.

⁸ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2022), 63.

⁹ Aslan, M, 'Tüketicilerle Yapılan Abonelik Sözleşmelerinin Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Bakımından İncelenmesi', 179.

¹⁰ Kara, İ, Yeni Kanuna Göre Tüketici Hukuku, (Engin Yayınevi 2015), 1083; Çabri, S, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, 869.

abone kavramı, geniş anlamda ele alınmakta olup; abone taraf, tüketici olabileceği gibi tüketici olmayabilir¹¹. Başka bir ifadeyle, abonelik sözleşmesinin tarafı tüketici, tacir, çiftçi veya esnaf olabilir. Ancak, uygulanacak hükümler, abonenin hukuki statüsüne göre belirlenecektir¹².

7155 sayılı kanunun kapsam başlıklı 2. maddesi “*Bu Kanun, ...abonelik sözleşmeleri ile bu sözleşmelerin ifası amacıyla tüketiciye sunulup bedeli faturaya yansıtılan mal veya hizmetten kaynaklanan ve avukatla takip edilen para alacaklarına ilişkin icra takiplerini kapsar.*” hükmünde yer verilen “*tüketici*” ifadesinden, bu yolun sadece tüketicilerin taraf olduğu abonelik sözleşmelerinden doğan para alacağına yönelik düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Doktrinde, bu Kanun kapsamında takip yapılabilmesi için; abonelik sözleşmesinin tarafının mutlaka tüketici olması gerektiği kabul edilmektedir¹³. Abonelik sözleşmesinin taraflarından biri olan abone, tüketici değilse; bu abonelik sözleşmesinden doğan para alacağı için 7155 sayılı Kanun ile getirilen özel takip yolunun kullanılması mümkün değildir. Söz konusu takip usulünün tüm abonelik sözleşmeleri için geçerli olması amaçlansaydı, Kanun koyucu tüketici ifadesi yerine abone ibaresini tercih edebilirdi. İşte bu nedenle 7155 sayılı Kanun ile getirilen özel takip yolunun, sadece tüketicilerle yapılan abonelik sözleşmelerini kapsadığı ve sadece bu sözleşmeden doğan para alacağının ilamsız icra yoluyla tahsilini amaçladığı değerlendirilmektedir¹⁴.

7155 sayılı kanunun kapsamını anlamak için mevzuatta yer verilen tüketici tanımlarını incelemek gerekmektedir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda tüketici, “*ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi*” olarak tanımlanmıştır (m.3). 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununda ise “*elektronik haberleşme hizmetini ticari veya mesleki olmayan amaçlarla kullanan veya talep eden gerçek veya tüzel kişi*” olarak tanımlanmaktadır¹⁵(EHK m.3). 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nda tüketici, “*elektriği kendi kullanımı için alan kişi*” olarak tanımlanmış ve aynı

¹¹ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun’a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 77.

¹² Çabri, S, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, 857.

¹³ Özkes, M, 'Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 Sayılı Kanun’un Düzenlemesi)' (2018) 83 (3) İzmir Barosu Dergisi 225-256, 228; Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü' (2019) 23 (3) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 129-159, 134; Özçelik, V, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü Hakkında Kanun’a Göre İcra Takibi' (2019) (14) Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi 375-395, 380; Atalı, M, Ermenek, İ ve Erdoğan, E, İcra ve İflas Hukuku, (Yetkin Yayınları 2023), 419; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), (Oniki Levha Yayınları 2024), 266; Yılmaz, E vd. , İcra ve İflas Hukuku, (Yetkin Yayınları 2024).

¹⁴ Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü', 134.

¹⁵ Ibid

kanunda serbest tüketici kavramına da yer verilmiştir. Serbest tüketici; “*Kurul tarafından belirlenen elektrik enerjisi miktarından daha fazla tüketimi bulunduğu veya iletim sistemine doğrudan bağlı olduğu veya organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini haiz olduğu için tedarikçisini seçme hakkına sahip gerçek veya tüzel kişi*” olarak ifade edilmiştir (m.3). Serbest olmayan tüketici kavramı ise Elektrik Piyasası Tüketici Hizmetleri Yönetmeliğinde tanımlanmıştır. Buna göre, serbest olmayan tüketici, “*elektrik enerjisi ve/veya kapasite alımlarını sadece bölgesinde bulunduğu görevli tedarik şirketinden yapabilen gerçek veya tüzel kişi*” şeklinde tanımlanmıştır¹⁶ (m.4).

4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununda serbest tüketici ve serbest olmayan tüketici kavramlarına yer verilmiştir. Bu Kanuna göre; serbest tüketici, “*yurt içinde herhangi bir üretim şirketi, ithalat şirketi, dağıtım şirketi veya toptan satış şirketi ile doğal gaz alım-satım sözleşmesi yapma serbestisine sahip gerçek veya tüzel kişi*”yi ifade ederken; serbest olmayan tüketici (abone), “*doğal gazı kendi kullanımı için dağıtım şirketlerinden almak zorunda olan gerçek veya tüzel kişi*” olarak tanımlanmıştır. Sonuç olarak Doğal Gaz Piyasası Kanunu’na göre tüketici; doğal gazı yeniden satmayan ve nihai olarak kullanan kişi olarak kabul edilmiştir¹⁷.

Görüldüğü üzere, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında tüketici tanımına girmek için, ticari veya mesleki amaçla hareket etmemek gereklidir. Oysa, Elektrik Piyasası Kanunu ve Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında yer alan abonelik sözleşmelerinde abonenin son kullanıcı olması tüketici tanımına girmek için yeterlidir¹⁸.

Bu nedenle, ticari ve mesleki amaçla hareket eden gerçek ve tüzel kişilerinde, abonelik sözleşmesinin dayanağı olan mevzuatta tüketici sayılması durumunda, 7155 sayılı Kanun ile düzenlenen usulü göre takip edilmesi zorunludur¹⁹.

Uygulamada, abonelik sözleşmesinin tarafının tüketici olup olmadığı belirlenirken, abonelik sözleşmesinin tabi olduğu düzenlemeye göre tüketici tanımı dikkate alınmaktadır. Nitekim, Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi tarafından verilen bir kararda, 7155 sayılı Kanun’un 2. maddesi gereğince ticarethane niteliğinde su abonesi olan bir kişi aleyhine

¹⁶ Ibid,135.

¹⁷ Ibid

¹⁸ Ibid,s.137.

¹⁹ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun’a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 95; Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü', 137.

Merkezi Takip Sistemi üzerinden icra takibi başlatılmasının yasal bir zorunluluk olduğu ifade edilmiştir(Lexpera, - Antalya BAM, 3. HD., E. 2021/1419 K. 2021/1511 T. 5.11.2021) Diğer bir deyişle; abonelik sözleşmesini düzenleyen hükümlerde tek bir tüketici tanımı olmadığından, bir abonelik sözleşmesinin taraflarından birinin tüketici olup olmadığını somut olaya göre değerlendirmek gerekecektir²⁰.

Kanaatimizce, 7155 sayılı kanunun kapsam ve amaç kısmında yer alan “6502 sayılı *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda ve diğer mevzuatta düzenlenen abonelik sözleşmeleri*” ifadesi ile TKHK vurgulanarak bu kapsamda yer alan tüketicilere yönelik takiplere ilişkin düzenleme yapılmak istenmiştir. Ancak, söz konusu düzenlemede tüketici tanımına yer verilmemesi neticesinde aynı kişinin taraf olduğu farklı abonelik sözleşmeleri farklı usullere tabi olacaktır. Bir avukatın ofisinde yer alan telefonun aboneliğine ilişkin alacak genel takip yoluna, evinde kullandığı internet aboneliğine ilişkin alacak MTS aracılığıyla takip yoluna tabi olurken, doğalgaz ve elektrik abonelikleri için böyle bir ayırım yapılmayacaktır. Söz konusu düzenlemede tüketici tanımına yer verilerek, düzenlemenin sebep olabileceği tartışmalar neticelendirilebilir.

Abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan alacaklarda borçlunun yanında zaman zaman kefilde bulunabilmektedir. Kefilin borcunun dayanağı kefalet sözleşmesi olduğundan, kefile yönelik takiplerde kefalet sözleşmesi hükümleri göz önüne alınmalıdır. Bu nedenle kefilin 7155 sayılı Kanun düzenlemesi ile oluşturulan takip yolu ile takip edilmesi mümkün değildir, kefile karşı takip, genel usule göre yürütülmelidir. Bununla birlikte, borcun kefil tarafından ödenmesi durumunda, kefil alacaklının yerine geçeceğinden, alacağı için borçluyu MTS aracılığıyla takip etmelidir²¹.

b. Satıcı veya Sağlayıcı

Abonelik sözleşmelerinde mal veya hizmeti sunan taraf satıcı veya sağlayıcı olarak adlandırılmaktadır. Satıcı veya sağlayıcı gerçek veya tüzel kişi olabilir. Sözleşmenin sürekli veya düzenli aralıklarla mal hizmet temin eden tarafı, bir spor salonu işletmecisi, elektrik, su veya doğalgaz hizmeti sunan kamu idaresi ya da devletten aldığı imtiyazla hizmet veren bir mobil telefon işletmecisi olabilir²². Sözleşmenin tarafının kamu tüzel kişisi olması TKHK

²⁰ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 95.

²¹ Peksöz, V, 'Kefilin İcra ve İflâs Yoluyla Takibi' in Tekin Memiş, Bahar Şimşek ve Özge Selin Şener (eds), *Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu II ve Makaleler - Yargıtay 11 Hukuk Dairesi Başkanı Merhum Mehmet Kılıç'a Armağan* (On İki Levha Yayıncılık 2020), 509.

²² Türker, S, '6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2020), 22.

hükümlerinin uygulanmasını engellemez, kamu idareleri de özel hukuk tüzel kişileri gibi abonelik sözleşmelerinde satıcı sağlayıcı olarak adlandırılır²³. Örneğin TESKİ, Tekirdağ Büyükşehir Belediyesine bağlı bir kamu kurumu olsa da su aboneliği sözleşmelerinde satıcı sağlayıcı olarak adlandırılır.

7155 sayılı kanun ile düzenlenen takip usulüne, abonelik sözleşmesinin sadece mal veya hizmet sunan tarafı müracaat edebilmektedir. Abonelik sözleşmesinin, bu kanunda tüketici olarak adlandırılan hizmet alan tarafı bu takip usulüne başvuramamaktadır²⁴. Tüketicinin söz konusu sözleşmeden kaynaklı alacağının bulunması halinde genel hükümlere göre diğer takip yollarına başvurması gerekmektedir²⁵. Özekes, alacaklıların yalnızca kendi alacaklarını tahsil etmelerine yönelik tek taraflı düzenlemelerin, eşitlik ilkesine aykırı olduğunu ve abonelik sözleşmelerinin, satıcı veya sağlayıcılara kıyasla daha zayıf konumda bulunan bireyler aleyhine işleyen bir hukuki zemin oluşturduğunu belirterek eleştirmektedir²⁶. Sarısözen'e göre, sadece tek bir alacaklı grubuna yönelik düzenleme yapılması, aynı borçlunun alacaklıları arasında gidilecek takip yolunun farklı olması, alacaklılar arasında da eşitsizliğe neden olmaktadır²⁷.

Doktrinde Bahadır, her ne kadar abonelik sözleşmesinin tarafı olan abone tüketicilerin söz konusu takip yoluna başvurama imkânı olmasa da genel haciz yolu ile takip usulüne başvurabildiği ve iki takip yolu arasında bir fark bulunmadığı; 7155 sayılı Kanun ile düzenlenen takip usulünün amacının icra dairelerinin iş yükünün azaltılması ve takip ekonomisi olduğu gerekçeleriyle söz konusu düzenlemenin eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmediğini savunmaktadır²⁸.

4. Abonelik Sözleşmesinin Unsurları

Abonelik sözleşmelerinin unsurları 3 temel başlıkta ele alınmalıdır. Bunlar, belirli bir mal veya hizmetin sürekli olarak veya düzenli aralıklarla olmak suretiyle sunulmasını oluşturan konu unsuru, bu doğrultuda oluşturulacak belirli veya belirlenebilir olan abonelik ücreti

²³ Kara, İ, Yeni Kanuna Göre Tüketici Hukuku, 1072.

²⁴ Yıldırım, M K ve Yıldırım, N D, İcra ve İflas Hukuku, (Beta Yayınevi 2021), 383; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 268.

²⁵ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 268.

²⁶ Özekes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi' in Muhammet Özekes (ed), *Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunun Güncel Sorunları II* (On İki Levha Yayıncılık 2020), 60.

²⁷ Sarısözen, S, '7155 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişikliklerin Takip Hukukumuzda Etkisi' (2020) 94 (3) İstanbul Barosu Dergisi 12-27, 13.

²⁸ Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü', 142.

unsuru ve tarafların konu ve söz konusu ücret kapsamında anlaşmalarını ortaya koyan anlaşma unsuru olarak ifade edilebilir²⁹.

a. Konu Unsuru

Doktrinde belirttiği üzere, "*Abonelik sözleşmesinin karakteristik unsuru mal ve/veya hizmetin bir defalık olmayıp, sürekli veya düzenli aralıklarla tüketiciye temin edilmesidir*"³⁰. Diğer sözleşme türlerine göre abonelik sözleşmelerinin konusu bir hayli geniştir. Nitekim; su, elektrik, doğal gaz gibi zorunlu ihtiyaçların yanı sıra dijital platformlar ile erişim sağladığımız dizi, müzik, film gibi içerikler ile, spor salonu hizmetinden yararlanma, toplu taşıma hizmetinden yararlanma gibi pek çok değişik mal ve hizmet abonelik sözleşmesi konusu olabilmektedir³¹. Öte taraftan abonelik sözleşmelerinin konusunu, mal ve hizmetin birlikte sunulması da oluşturabilmektedir³².

b. Ücret Unsuru

Abonelik sözleşmelerinde aboneler kendilerine sağlanan mal ve/veya hizmet karşılığında bedel olarak ücret ödemesi gerçekleştirirler. Buna abonelik ücreti denir. Abonelik ücreti abonenin satıcı veya sağlayıcıya sürekli veya dönemsel olarak mal veya hizmet alması karşılığında ödediği bedeldir³³. Bu ödeme milli para veya yabancı para ile yapılabilir. Bu ödeme örneğin gazete, telefon, internet gibi bir abonelikte baştan kesin olarak belirlenirken, su doğal gaz, elektrik aboneliğinde ise kullanılan miktarın faturalandırılmasıyla belirlenerek gerçekleştirilir³⁴.

Ücret kapsamında değerlendirilmesi gereken bir diğer husus da depozito kavramıdır. "*Güvence parası*" olarak da tabir edilebilen depozito, Tüketici Hukuku'na göre abonelik sözleşmelerinde aboneden sözleşmenin başlangıcında alınan bir ücret olup, kimi sözleşmede

²⁹ Koca, G, '(Tüketicinin Korunması Açısından) Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2004), 29; Çevik, S Ö, '6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Abonelik Sözleşmesi, Yeni Tüketici Hukuku Konferansı' (Yeni Tüketici Hukuku Konferansı), 343; Kama, M, 'Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2019), 19; Kaya, F, E-Ticaret Hukuku ve Tüketici Hukukundaki Uygulamaları, (Seçkin Yayınevi 2021), 331; Deryal, Y ve Korkmaz, Y, Tüketici Hukuku Ders Kitabı, (Adalet Yayınevi 2024), 215.

³⁰ Deryal, Y ve Korkmaz, Y, Tüketici Hukuku Ders Kitabı, 215.

³¹ Erdoğan, K, 'Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sonuçları' (2018) 26 (3) Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 271-330, 280; Çabri, S, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, 854; Kama, M, 'Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Abonelik Sözleşmeleri', 19.

³² Kama, M, 'Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Abonelik Sözleşmeleri', 19; Aslan, M, 'Tüketicilerle Yapılan Abonelik Sözleşmelerinin Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Bakımından İncelenmesi', 162.

³³ Erdoğan, K, 'Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sonuçları', 285; Edis, E, 'Tüketicinin Korunması Hukukunda Taahhütlü Abonelik Sözleşmesi', 51.

³⁴ Erdoğan, K, 'Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sonuçları', 285.

teminat bedeli, kimi sözleşmede ise güvence parası şeklinde yer almaktadır. Sözleşmenin feshi durumlarında ise bu bedelin ne şekilde aboneye iade edileceğine dair bilgi, söz konusu abonelik sözleşmesinde muhakkak belirtilmelidir. Bu konu Abonelik Sözleşmeleri Yönetmeliği m.6/f.1-k bendinde de yer almaktadır³⁵.

c. Anlaşma Unsuru

Abonelik sözleşmelerinin kurulabilmesi için, tarafların sözleşmenin esaslı unsurları üzerinde anlaşması gerekir. Mal veya hizmetin sürekli ve düzenli aralıklarla temini ve ücret konusu, sözleşmenin objektif esaslı unsurlarıdır³⁶.

Öğretide fiili sözleşme olarak adlandırılan, taraflar arasında anlaşma mevcut olmadan malın ya da hizmetin kullanılması durumu da satıcı/sağlayıcı tarafa bedel isteme hakkı verecektir. Bu teori gereğince, geçerli bir sözleşme kurulmadan abonenin mal/hizmetten yararlanması şeklindeki davranışlarına, hukuki sonuç bağlanmaktadır. Yargıtay tarafından kaçak elektrik kullanımına ilişkin daha önceki tarihli bir kararda, taraflar arasında sözleşme bulunmadığı, bu nedenle söz konusu kaçak elektrik kullanımından doğan hakların haksız fiil hükümleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir³⁷. Ancak, daha sonraki daire kararları ve Hukuk Genel Kurulu kararı ile abonelik sözleşmesi olmaksızın, hizmetten kaçak olarak faydalanan kullanıcılar ile sağlayıcılar arasında sözleşme benzeri bir borç ilişkisi kurulduğu kabul edilmiş, zamanaşımı süresinin haksız fiil hükümlerine göre değil, fiili sözleşme ilişkisine göre belirlenmesi yönünde karar verilmiştir.

Kaçak atık su kullanımından kaynaklanan bir uyuşmazlıkta, mahkeme tarafından verilen kararda, kaçak kullanımın haksız fiil teşkil ettiği kabul edilerek, haksız fiillere ilişkin zamanaşımı süresinin bir yıl olduğu gerekçesiyle davanın zamanaşımından reddine karar verilmiştir. Ancak, bu karara yapılan itiraz üzerine Hukuk Genel Kurulu tarafından yapılan incelemede, tekel niteliğinde bir hizmet sağlayan ASKİ'nin, fiili veya yasal bir engel bulunmayan hallerde atık su hizmetinden yararlanmak isteyen kişilerle sözleşme yapmak zorunda olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, sözleşmenin kurulmasıyla ASKİ'nin, abonenin hizmetine atık su hizmetini sunmakla yükümlü olduğu, hizmetten yararlanan kişinin de bedelini ödemesi gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç itibarıyla, sözleşmesiz ve kaçak olarak atık su hizmetinden faydalanan kişinin de yasal mevzuat gereğince hizmet bedelini ödemekle

³⁵ Karakaş, S, 'Tüketici Hukukunda Taahhütlü Abonelik Sözleşmeleri, 19.

³⁶ Ergin, E, '6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Abonelik Sözleşmeleri, 11; Deryal, Y ve Korkmaz, Y, Tüketici Hukuku Ders Kitabı, 215.

³⁷ Çabri, S, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, 862.

yükümlü olduğu ifade edilmiştir. Hukuk Genel Kurulu, taraflar arasında dürüstlük ilkesine uygun olarak sözleşme benzeri bir borç ilişkisinin kurulduğu sonucuna varmış ve bu nedenle zamanaşımı süresinin bir yıl değil, 10 yıl olması gerektiğini kabul etmiştir. Aksi bir değerlendirme, sözleşme yaparak hizmet bedelini ödeyen kişilerin aleyhine bir durum yaratacak, kaçak kullanım teşvik edilmiş olacaktır. Hukuk düzeninin böyle bir sonucu kabul etmeyeceği ve bunun hakkın kötüye kullanılması niteliğinde olacağı ifade edilerek, mahkemenin davayı zamanaşımı nedeniyle reddetmesinin usul ve yasaya aykırı olduğu belirtilmiştir (Corpus, - Hukuk Genel Kurulu, E.2015/267, K. 2015/1113, T. 27.03.2015).

ASKATK uyarınca takip yapılabilmesi için ilk şart, takibin tarafları arasında bir abonelik sözleşmesi bulunması ve takibin abonelik sözleşmesinden doğan bir para alacağı olmasıdır³⁸. Uygulamada kaçak kullanım olarak ifade edilen hallerde, temelinde bir abonelik sözleşmesi bulunmadığı ve sözleşme dışı mal veya hizmet kullanımı söz konusu olduğu için bu yolla takip yapılması mümkün değildir³⁹. Her türlü para alacağı için ilamsız icra takibi yapılabileceğinden⁴⁰, kaçak kullanımdan doğan para alacakları için genel haciz yoluyla takip yapılabileceği gibi; dava yoluna gidilmesi halinde de alacaklı ilamlı takip yoluna gidebilecektir⁴¹. Ancak uygulamada bu hususlar da farklı tartışmalar doğurabilecektir. Örneğin, taraflar arasındaki abonelik sözleşmesinin sona ermesinden sonra ya da sözleşmenin kapsamı dışına çıkılarak yapılan kullanımların kaçak kullanım olarak değerlendirip değerlendirilemeyeceği gibi tartışmalar meydana gelebilir. Bu nitelikteki alacakların faturalandırılarak alacaklının inisiyatifiyle 7155 s. Kanun kapsamında takip yapılması halinde, yargıda iş yükünün azaltılmasına yönelik düzenlenen bu yolun düzenleme amacının aksine, iş yükünün artmasına neden olabileceği ifade edilmektedir⁴².

B. TAKİBİN KONUSU BİR PARA ALACAĞI OLMALIDIR

7155 sayılı Kanun ile düzenlenen abonelik sözleşmelerine ilişkin takip yolu da ilamsız takip usulü olduğundan, söz konusu takip yoluna ancak para alacakları için başvurulabilecektir. Kanunda da bu durum açıkça ifade edilmiştir. Abonelik sözleşmesinin mal ve/veya hizmet sunan satıcı/sağlayıcı tarafının para alacağı dışında bir talebi olması halinde bu takip yoluna

³⁸ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 267.

³⁹ Özekes, M, 'Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 Sayılı Kanun'un Düzenlemesi)', 229; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 268.

⁴⁰ Üstündağ, S, İcra Hukukunun Esasları, (2004), 8; Kuru, B, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, (Adalet Yayınları 2013), 189; Atalı, M, Ermenek, İ ve Erdoğan, E, İcra ve İflas Hukuku, 109; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 98.

⁴¹ Özekes, M, 'Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 Sayılı Kanun'un Düzenlemesi)', 229; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 249.

⁴² Özekes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi', 50.

başvurabilmesi mümkün değildir⁴³. Örneğin abonelik sözleşmesi kapsamında aboneye kullanım süresince teslim edilen cihazın tüketici tarafından iade edilmediği gerekçesiyle iadesine yönelik yapılan başvurunun konusu bir para alacağı içermediğinden bu takip yoluna başvurulması mümkün değildir. Bu durumda, söz konusu talebe ilişkin dava açılarak alınan ilamla birlikte ilamlı icra yoluna müracaat edilmelidir⁴⁴.

Abonelik sözleşmeleri ön ödemeli olarak ya da kullanım sonrası ödeme şeklinde oluşturulmaktadır. Ön ödemeli abonelik sözleşmelerinde, ücret ödenmesine müteakip mal hizmet sunulduğundan, borcun ödenmemesi durumu oluşmamaktadır. Kullanım sonrası ödeme yapılan sistemde, düzenlenen faturanın ödenmemesi halinde diğer şartların da varlığı halinde 7155 sayılı Kanun ile düzenlenen usulle takip yapılması zorunludur. Zira, abonenin borcu kural olarak bir miktar paradır⁴⁵.

C. TÜKETİCİYE SUNULMUŞ VE BEDELİ FATURALANDIRILMIŞ BİR MAL VEYA HİZMET BULUNMALIDIR

Abonelik sözleşmesinden kaynaklanan bir alacağın MTS aracılığıyla takip edilebilmesi için tüketiciye verilen bir mal ve/veya hizmet bulunmalı ve ayrıca bu mal/hizmet ücreti de faturalandırılmış olmalıdır. Fatura tanzim edilmemiş bir mal/hizmet bedelinin bu yolla takip edilmesi mümkün değildir. Ayrıca düzenlenen faturanın da bir abonelik sözleşmesine dayanarak düzenlenmiş olması zorunludur⁴⁶. Söz konusu faturanın son ödeme tarihine kadar ödenmemesi halinde, ilgili alacak diğer şartların da varlığı halinde MTS aracılığıyla takip edilebilmektedir⁴⁷. Fatura sunulmayan para alacağına ilişkin takibin bu yolla yapılması mümkün değildir, genel haciz yolu ile takip yapılması gerekmektedir⁴⁸. 7155 sayılı Kanunun 4/3 maddesi ile takibe konu alacağa ilişkin faturanın taleple birlikte MTS'ye yüklenmesi zorunlu kılınmıştır. Bu usul ile yapılan takiplerde fatura ile abonelik sözleşmesi arasındaki bağın kurulması gerekmektedir⁴⁹.

⁴³ Soyhan, EE, 'Abonelik Sözleşmesinden Doğan Para Alacaklarına Özgü Takip Usulü, 22; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 268.

⁴⁴ Özekes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi',49; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 268.

⁴⁵ Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü', 140.

⁴⁶ Özekes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi',50; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 269.

⁴⁷ Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü', 138.

⁴⁸ İcen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 104; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 269.

⁴⁹ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 269.

D. ALACAK AVUKATLA TAKİP EDİLMELİDİR

Hukuk sistemimizde, kural olarak, avukatla temsil mecburiyeti bulunmamaktadır⁵⁰. Bununla birlikte, istisnai olarak, avukatla temsil zorunluluğu bulunan haller düzenlenmiştir (Bkz: HMK m. 79, m.80, Av.K m.35/3)⁵¹. 7155 sayılı Kanun ile düzenlenen takip yoluna başvurulabilmesi için avukatla temsil zorunluluğu getirilmiştir. Abonelik sözleşmesinden doğan bir alacağın tahsili için takibine girişen abonelik sözleşmesinin hizmet sunan tarafının avukat aracılığıyla takip yapması zorunludur. UYAP bünyesinde oluşturulan MTS üzerinden başlatılan bu takibin avukat vasıtasıyla yapılması zorunluluğunun getirilmesi önemli ve doğru bir düzenlemedir⁵².

Öte yandan; 7155 sayılı Kanun ile düzenlenen takip yoluna başvurulabilmesi için getirilen avukatla temsil zorunluluğunun adalete erişim hakkını, adil yargılanma hakkını sınırlandırıp sınırlandırılmadığı incelenmelidir⁵³. Özekes'e göre birçok yönden eleştiriye açık böyle bir sistemin doğru şekilde kullanılması ancak avukatlar aracılığıyla mümkündür⁵⁴. Takibin başlangıcında icra dairesine başvurulmamasından kaynaklanabilecek hukuki aykırılıklar yönünden avukatların denetimi oldukça önemlidir. Bu düzenleme, takibin başlangıcında icra dairesinin kontrol edeceği hususların denetimini avukatlara yüklemiş olmakla birlikte, bu amaca ulaşılabilmesi avukatların işlerini özenle yapmaları halinde mümkün olabilecektir⁵⁵. Takibin avukat vasıtasıyla yapılmaması halinde genel haciz yoluyla takibe başvurulması gerekmektedir⁵⁶.

Bahadır'a göre, avukatla temsil zorunluluğu, büyük işletmelerin yararına iken küçük satıcı sağlayıcıların aleyhinedir. Örneğin spor salonu, yerel gazete gibi işletmelerin bünyesinde avukat bulunması mümkün olmadığından, bu işletmeler MTS aracılığıyla takip yoluna başvuramayacak; genel haciz yolu ile takip usulüne başvurması gerekecektir. Söz konusu küçük işletmelerin adli yardımlardan etkin olarak yararlandırılması ile avukatla takip zorunluluğunun temel hakları ihlal etmesi engellenebilir. Aksi takdirde, bu durum alacaklı

⁵⁰ Pekcanitez, H vd. , Pekcanitez Usûl - Medenî Usûl Hukuku, (On İki Levha Yayıncılık 2017), 673; Atalı, M, Ermenek, İ ve Erdoğan, E, İcra ve İflas Hukuku, 246; Kuru, B ve Aydın, B, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, (Yetkin Yayınları 2024), 346.

⁵¹ Pekcanitez, H vd. , Pekcanitez Usûl - Medenî Usûl Hukuku, 673; Atalı, M, Ermenek, İ ve Erdoğan, E, İcra ve İflas Hukuku, 247; Kuru, B ve Aydın, B, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, 347.

⁵² Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 269.

⁵³ Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü', 140.

⁵⁴ Özekes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi', 51.

⁵⁵ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 269.

⁵⁶ Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü', 140.

kişiler arasında bir eşitsizlik meydana getirdiğinden Anayasa'nın 10. Maddesi ile düzenlenen eşitlik ilkesine aykırıdır⁵⁷.

II. TAKİP TALEBİ VE ÖDEME EMRİ

A. TAKİP TALEBİ

Abonelik sözleşmeleri ile takip yolunda, genel uygulamadan farklı olarak takip talebi icra dairesine verilmemekte, alacaklı avukatı tarafından MTS aracılığıyla kaydedilmektedir⁵⁸. Abonelik sözleşmesinden kaynaklanan para alacağına ilişkin bir takip talebinin icra dairesine verilmesi halinde, söz konusu takip talebi icra memuru tarafından reddedilmelidir⁵⁹. Söz konusu talebin kabul edilmesi, süresiz şikâyet konusu oluşturacaktır⁶⁰.

Takip talebinde, diğer takip taleplerinde bulunması gereken hususlar dışında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Diğer takip taleplerinde bildirilen hususlara ek olarak, bu takip talebinde 7155 s. Kanunun m.4 uyarınca, “*Alacaklının veya avukatının münhasıran Merkezî Takip Sistemi ile ilişkilendirilmiş hesap numarası*”, “*Takip dayanağı belgelerin tarih ve numarası ile alacağın son ödeme tarihi*” ve “*Haciz ve müteakip işlemler için yetkili icra dairesi*” bilgilerine de yer verilmesi gerekmektedir⁶¹.

Takip icra dairesinin aracılığı olmadan, doğrudan alacaklı tarafından başlatıldığından, takibin ilerleyen aşamaları için bir icra dairesi bildirilmesi gerekmektedir. Yetkili icra dairesi hususunda özel düzenleme olmadığından, genel hükümlere göre belirlenmektedir. Ancak alacaklı tarafından yetkili kabul edilen icra dairesinin bildirilmesi hususunda bir engel bulunmamaktadır⁶².

Takibe konu olan alacağa ilişkin fatura ve benzeri belgelerin MTS'ye yüklenmesi gerekmektedir (ASKATK m.4/3). Kanunda, fatura vb. belgelerin sisteme yüklenmesi düzenlenmiş ancak, faturanın dayanağı olan abonelik sözleşmesinin sisteme yüklenmesinden söz edilmemiştir. Borçlunun, itiraz hakkına başvurabilmesi için takibe konu olan borcun dayanağını bilmesi gerekmektedir. Kaynağını bilmediği bir borca dair veya imzalı bir belge olması halinde, görmediği bir belgede yer alan imzaya itiraza ilişkin borçlunun sağlıklı bir

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 268.

⁵⁹ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 39; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 268.

⁶⁰ Soyhan, EE, 'Abonelik Sözleşmesinden Doğan Para Alacaklarına Özgü Takip Usulü, 43; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 251.

⁶¹ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 268.

⁶² Ibid

şekilde haklarını kullanması beklenemez⁶³. Bu nedenle; söz konusu düzenleme, hukuki dinlenilme hakkına zarar vermektedir⁶⁴.

B. SİSTEME YÜKLENMESİ VE MASRAFLARIN ÖDENMESİ

Bu takip yolunda, alacaklı tarafından icra dairesine başvuru yapılmadığı, sistem üzerinden takip başlatıldığı için, harç ve masraflar ayrıca düzenlenmiştir⁶⁵. Takip talebi usulüne uygun şekilde sisteme yüklendikten sonra takibe ilişkin harç ve masraflar elektronik ortamda ödenecek ve kayıtlı güvenli elektronik imza ile onaylanarak tamamlanacak ve takibe bir MTS numarası verilecektir. İcra dairesinde başlatılan takiplerden farklı olarak, dosyaya esas numarası yerine bir merkezi takip numarası verilmektedir⁶⁶.

Bu takip yolunda MTS harcı adında bir harç, peşin olarak tahsil edilir. Haciz aşamasına geçilmeden takibin sonuçlanması halinde ayrıca başvurma ve tahsil harçları talep edilmez, sadece cezaevi harcı alınır. İcra takibinin MTS üzerinden sonuçlanmaması veya takipten vazgeçilmesi halinde, MTS harcı geri verilmez. Kesinleşen takibe icra dairesince devam edilmesi durumunda MTS harcının ödendiği tarihte geçerli olan başvurma harcını aşan kısım tahsil harcından mahsup edilir. Bu takip yolunda ödeme emrinin tebliği MTS üzerinden ilgili PTT birimiyle bağlantılı olarak yapılmaktadır. Buna ilişkin masraflar da peşin olarak alınmaktadır⁶⁷.

C. ÖDEME EMRİ

1. Ödeme Emrinin İçeriği

Bu takip usulünde takip talebi sisteme kaydedildiğinde ödeme emri, MTS tarafından düzenlenmektedir (ASKATK m.5/1). Ödeme emri, İcra ve iflas Kanununda düzenlenen takip yollarının aksine icra dairesi tarafından düzenlenmez⁶⁸.

Ödeme emrinde bulunması gereken bilgiler, borçlunun haklarını bilmesi ve kullanabilmesi yönünden oldukça önemlidir. Ancak bu takip yolunda düzenlenen ödeme emrinin içeriği, diğer takip yollarından ayrılmaktadır. Bu takip yolunda ödeme icra dairesi hesabına değil,

⁶³ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 145; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 269.

⁶⁴ Soyhan, EE, 'Abonelik Sözleşmesinden Doğan Para Alacaklarına Özgü Takip Usulü, 46; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 269.

⁶⁵ Özkes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi', 53.

⁶⁶ Ibid; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 270; İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 159.

⁶⁷ Özkes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi', 53; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 270.

⁶⁸ Özkes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi', 53.

alacaklının veya avukatının özel olarak MTS ile bağdaştırılmış hesap numarasına yapılmaktadır. Bu takip yolunda borcun tamamına veya bir kısmına itiraz ve takip hukukuna ilişkin itirazlar düzenlenmiş ancak imzaya itiraza yer verilmemiştir. İtirazın sadece yetkiye ilişkin olması halinde, ödeme emrinin tekrar tebliğine gerek olmaksızın, alacaklının talebine istinaden yetki itirazından gösterilen ya da mahkeme tarafından belirlenen icra dairesince haciz işlemlerine devam edilir. İtirazlar herhangi bir icra dairesinden ya da MTS üzerinden güvenli elektronik imza ile yapılabilir. Öte yandan, bu takip usulünde mal beyanına ilişkin ihtar düzenlenmemiştir. Doktrinde belirtildiği üzere, zaten alacaklıya borçlunun malvarlığını araştırmaya imkân verildiğinden, borçlunun mal beyanında bulunmasına da gerek olmayacaktır⁶⁹.

2. Ödeme Emrinin Düzenlenmesi ve Tebliğ Edilmesi

Ödeme emrinin MTS tarafından düzenlenmesine müteakip, sistem üzerinden tebligat işlemleri başlatılacaktır⁷⁰. Merkezî Takip Numarası verilen ödeme emrine ve tebliğ mazbatasını içeren kapalı zarfa ilişkin bilgiler, sistem aracılığıyla ilgili PTT birimine iletilir (ASKATK m.5/3). PTT birimi, ödeme emrini sistem aracılığıyla aldıktan sonra, ödeme emri ile tebliğ mazbatasını içeren kapalı zarfın çıktısını alır ve Tebligat Kanunu çerçevesinde borçluya tebliğ işlemini gerçekleştirir. (ASKATK m.6/1).

Tebliğin gerçekleştirildiğini gösteren mazbata, ilgili PTT birimi tarafından sisteme aktarılır ve mazbatanın aslı, alacaklı vekilinin takip talebinde yetkili olarak belirttiği icra dairesine iletilir. Alacaklı avukatı, bu işleme ilişkin masrafı, takibin başlatılması sırasında ödemekle yükümlüdür. (ASKATK m.6/3). Genel haciz yoluyla takipten farklı olarak, alacaklının talebi olmaksızın ödeme emrinin tebliğ edilmesi mümkün olmayacaktır. Zira, ödeme emrinin tebliğ edilmesi için alacaklı avukatının tebligat giderlerini yatırması ve elektronik ortamdan ayrıca talepte bulunması gerekmektedir⁷¹.

Borçlunun adresinin tebligata uygun olmadığının tespiti veya tebligatın gerçekleştirilememesi durumunda, takibi sürdürmeyi talep eden alacaklı avukatı, sistem aracılığıyla borçlunun adres kayıt sisteminde kayıtlı olan yerleşim yeri adresine tebligat yapılmasını talep eder. (ASKATK m.6/4). Tebligat yine de yapılamaz ya da borçlunun yurtdışında bulunduğu tespit edilirse, alacaklı avukatının talebi ile MTS’de yer alan takip

⁶⁹ Ibid; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 271.

⁷⁰ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 272.

⁷¹ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun’a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İllamsız Takip Usulü, 165.

kapatılarak, eksik harçların tamamlanması ile icra dairesi aracılığıyla takibe devam edilmesi mümkündür (ASKATK m.6/5). Ödeme emri borçluya usulüne uygun tebliğ edilmedikçe, takibin diğer aşamalarına geçilemez⁷².

Genel haciz yolu ile yapılan takiplerde alacağın bir senede dayanması halinde, alacaklı tarafından takip talebi ile verilen senet nüshalarından biri ödeme emri ile birlikte borçluya gönderilmektedir. Bu Kanun kapsamında MTS aracılığıyla yapılan takiplerde, alacaklı tarafından sisteme yüklenen fatura veya benzeri belgeler tüketiciye ödeme emri ekinde gönderilmemektedir (ASPAY m.5/4). Bu durum, doktrinde borçlunun borcun varlığını araştırmasını engelleyeceği gerekçesiyle eleştirilmektedir⁷³. Ancak diğer bir görüşe göre, bu durum teknik sebepten kaynaklanmakta olup, borçlunun MTS ödeme emrinin altında yer alan kodu UYAP Portal üzerinden sisteme girerek söz konusu belgeleri dosyadan inceleyebileceği ifade edilmektedir⁷⁴.

Borçlu ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 günlük süre içerisinde, takip konusu borcu, harç ve masrafları ile birlikte ödediğinde takip sona erer (ASKATK m.6/6). Ödeme yapılacak hesap alacaklının ya da avukatının Vakıfbank da açılan MTS ile bağlantılı hesabıdır. Banka ile MTS arasından kurulan entegrasyon ile ödeme tamamlandığında takip otomatik olarak sonlandırılır⁷⁵.

3. Ödeme Emrine İtiraz

Borçlu, kendisine tebliğ edilen ödeme emrine, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde herhangi bir icra dairesine müracaat ederek itirazda bulunabilir. İcra dairesi, yapılan itirazla ilgili belgeleri en geç iki iş günü içerisinde sisteme aktarır ve evrakın aslını, alacaklının takip talebinde belirttiği icra dairesine iletir (ASKATK m.7/1). Borçlu ödeme emrine MTS üzerinden güvenli elektronik imza vasıtasıyla da itiraz edebilir (ASKATK m.7/2).

Bu takip yolunda yetki itirazı, borca itiraz ve alacaklının takibat icrası hakkına itiraz düzenlenmiştir (ASKATK m.5/1b)⁷⁶. Alacaklı takip talebinde yetkili bir icra dairesi bildirmektedir. Borçlu tarafından sadece yetki itirazında bulunulması halinde, alacaklı bildirdiği icra dairesinin yetkisi konusunda ısrarcı değilse, borçlunun yetkili olarak bildirdiği

⁷² Ibid; Soyhan, EE, 'Abonelik Sözleşmesinden Doğan Para Alacaklarına Özgü Takip Usulü, 49.

⁷³ Yıldırım, MK ve Yıldırım, ND, İcra ve İflas Hukuku, 384; İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 165.

⁷⁴ Çelikoğlu, C T, '7155 Sayılı ASKATK İle Oluşturulan Merkezi Takip Sistemi Ve İşlemleri' (2020) 7 (2) Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi 79-144, 113.

⁷⁵ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü, 182.

⁷⁶ Ibid

icra dairesinden haciz işlemlerini başlatabilir. Alacaklı bildirdiği icra dairesinin yetkili olduğu konusunda ısrarcı ise işlemleri bu daireden yürütmek istiyorsa, bu dairenin bağlı olduğu icra mahkemesinden yetki itirazının kaldırılmasına karar verilmesi talebinde bulunmalıdır. Mahkeme incelemeyi dosya üzerinden yaparak kesin olarak karar verir. Başka bir icra dairesinin yetkili olduğu hususunda karar verilmesi halinde, tekrar ödeme emrinin tebliği gerekmeksizin doğrudan haciz işlemi başlatılabilir⁷⁷.

Takip yoluna ilişkin yapılan düzenlemede imzaya itirazdan bahsedilmediğinden, imzaya itiraz edilip edilemeyeceği açık değildir. Düzenlemede sadece fatura ve benzeri belgelerin yüklenmesinden bahsedildiğinden, imzaya itiraz edebilecek bir belge bulunmadığı söylenebilir. Ancak, takibin dayanağını abonelik sözleşmesi oluşturduğundan, takibe dayanak oluşturan belgelerin ortaya konulması gerektiğinden, abonelik sözleşmesinin imza ile kurulmuş olması halinde, imzaya itirazın gerektiği durumlar olabilecektir. İmzaya itiraz düzenlemesine yer verilmemiş olsa da Kanunun genel hükümlere gönderen 9/1 maddesi hükmünden hareketle borçlu imzaya itiraz edebilmelidir. Aksi takdirde, düzenleme borçlunun hak arama özgürlüğüne ve eşitlik ilkesine zarar verecektir⁷⁸. Bir görüşe göre, borçlunun abonelik sözleşmesinde yer alan imzanın kendisine ait olmadığı yönündeki itirazı, sözleşmenin inkârı niteliğinde olup, bu durum borca itiraz kapsamında değerlendirilmelidir⁷⁹. İmzaya itirazın kabul edilmemesi halinde ise, borca itiraz niteliğinde olan alacaklının takip hakkı yönünden itiraz edilmesi yolunun kabul edilmesi de ileri sürülmektedir⁸⁰.

Ödeme emrine itiraz edilmesi, icra takibini durmasına neden olur. Alacaklının takibe devam edebilmesi için itirazın kaldırılması veya itirazın iptali yollarına başvurusu gerekmektedir (ASKATK m.7/3)⁸¹. Borçlunun borcun bir kısmına itiraz etmesi halinde, itiraz edilen tutara ilişkin takip dururken, kalan tutar yönünden alacaklı takibin devam etmesini talep edebilir⁸².

⁷⁷ Sarısözen, S, '7155 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişikliklerin Takip Hukukumuzda Etkisi', 16; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 273.

⁷⁸ Özkes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi',58; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 274.

⁷⁹ İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İllamsız Takip Usulü, 189.

⁸⁰ Kılıçoğlu, E, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına Özgü Takibin Başlatılması Usulü Hakkında İlk Tespitler' (2018) 16 (149) İstanbul Barosu Aylık Bülteni 62-70, 67; Özkes, M, 'Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 Sayılı Kanun'un Düzenlemesi)', 245; Yıldırım, MK ve Yıldırım, ND, İcra ve İflas Hukuku, 387; Soyhan, EE, 'Abonelik Sözleşmesinden Doğan Para Alacaklarına Özgü Takip Usulü, 53.

⁸¹ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 274.

⁸² İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İllamsız Takip Usulü, 192.

III. TAKİBİN KESİNLEŞMESİNİN SONUÇLARI

Ödeme emrinin tebliği üzerine, borçlu borcunu, varsa faiz, takip harç ve masraflarını yedi gün içerisinde alacaklı veya alacaklı avukatının MTS ile ilişkilendirilmiş hesap numarasına ödemesi ile takip sona erer (ASKATK m.5/1-a, 6/6). Borçlu ödeme emrine itiraz etmez ve borcunu da ödemezse takip kesinleşir ve icra dairesi tarafından cebri icraya devam edilir (ASKATK m.8/1). Cebri icraya devam edilmesi, icra takibinin sonraki aşamalarına geçilmesi demektir⁸³. Bu aşamadan sonraki adımların icra dairesi tarafından yerine getirilmesi, yani haciz aşamasına geçilebilmesi için buna ilişkin alacaklının yetkili icra dairesi nezdinde talepte bulunması gerekmektedir (ASKATK m.8/1). Bu nitelikte bir talep icra dairesine iletilindiğinde; söz konusu alacağın ASKATK kapsamında olup olmadığı, ödeme emrinin usulüne göre tebliğ edilip edilmediği, takibin kesinleşip kesinleşmediği hususları icra müdürü tarafından kontrol edilir. Söz konusu hususların gerçekleşmiş olması halinde takibe devam edilir, gerçekleşmemiş olması halinde ise talep reddedilir⁸⁴.

7155 sayılı kanun ile düzenlenen takip yolunda, ödeme emrinin borçluya tebliğinden itibaren beş yıllık süre içerisinde haciz talep edilmemesi halinde, takip düşmektedir. Söz konusu düzenleme ilk halinde iki yıl olarak belirlenmişken, 7343 sayılı Kanun değişikliği ile beş yıla çıkarılmıştır.

Genel haciz yoluyla takiplerde ise bu süre bir yıl olarak belirlenmiş olup, süresi içinde haciz talep edilmemesinin müeyyidesi süre sonunda takibin değil, sadece haczin düşmesidir⁸⁵. Doktrinde, teknolojik imkanlarla yapılan bu şekilde seri bir takip usulünde sürenin uzatılması yerine, daha kısa tutulması ve böylece borçluların takip baskısı altında bırakılmamasının daha yerinde bir düzenleme olacağı belirtilmiştir⁸⁶.

Alacaklın avukatı dilerse haciz talebinde bulunmadan UYAP üzerinden borçlunun malvarlığı olup olmadığını sorgulayabilir (ASKATK m.8/3, m.9; İİK m.78) ve malvarlığı belirlenen borçluya yönelik olarak UYAP sistemi aracılığıyla haciz isteminde bulunabilir⁸⁷. Bu düzenleme, temel haklara doğrudan doğruya etki eden, icra hukukunun temel ilkelerini ilgilendiren çok önemli bir düzenlemedir (Eleştiri için bkz.⁸⁸).

⁸³ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 275.

⁸⁴ Özkes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi', 59; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 275.

⁸⁵ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 277.

⁸⁶ Özkes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi', 60; Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 277.

⁸⁷ Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), 277.

⁸⁸ Ibid

SONUÇ VE ÖNERİLER

7155 sayılı kanun ile abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan para alacaklarına ilişkin yeni bir takip usulü düzenlenmiştir. Bu takip usulüne başvurabilmek için tarafların arasında bir abonelik sözleşmesi mevcut olmalıdır. Takibe konu alacak bu abonelik sözleşmesinden kaynaklanmalı ve söz konusu sözleşme kapsamında tüketiciye verilen bir mal hizmet karşılığı fatura düzenlenmiş olmalıdır. İlgili takip usulüne ancak avukat aracılığıyla ve sadece abonelik sözleşmesinin mal hizmet sağlayan tarafınca, para alacakları için başvuru yapılabilmektedir.

Bu takip yolu düzenlemesi, tüketicilerin borçlarına yönelik düzenlenmekle beraber, düzenlemede tüketici tanımına yer verilmemiştir. Bu husus uygulamada ve doktrinde tartışmalara neden olmaktadır. Ayrıca takip yoluna sadece mal veya hizmet sağlayan tarafın başvurusu eşitlik ilkesi yönünden eleştirilmektedir. Uygulamada tüketici tanımı takibe konu abonelik sözleşmesinin dayanağı olan mevzuata göre belirlenmektedir.

Öte yandan doktrinde⁸⁹, ülkemizde küçük talepler yargılaması (Ayrıntılı bilgi için bkz.⁹⁰) olarak ifade edilen sistemin olmamasından kaynaklanan bir sorun olduğu ayrıca belirtilmiştir. Bu takip yolu ile düşük tutarlı alacakların tahsilinin kolaylaştırılması amaçlanmıştır. Ancak söz konusu düzenlemede bir eve sunulan abonelik hizmetine ilişkin alacak da bir fabrikanın abonelik sözleşmesine ilişkin alacakta takibin konusu olabilecektir. Alacak miktarının üst sınırının olmaması, iş yükünü azaltmak yerine, daha çok sorun çıkaracağı gerekçeleriyle eleştirilmektedir.

Sonuç olarak, kanaatimizce, söz konusu takip yolu, sadece abonelik sözleşmelerine ve abonelik sözleşmesinin sadece satıcı sağlayıcı tarafına yönelik düzenlendiği için eşitlik ilkesine aykırıdır. Abonelik sözleşmesine ilişkin alacakların büyük çoğunluğunun haciz aşamasına geçmeden sonuçlanmasının muhtemel olması nedeniyle, düzenleme, genel hatlarıyla ele alındığında icra dairelerinin iş yükünü azaltacak mahiyettedir. Ancak düzenleme bu haliyle sadece bir kesim için özel olarak hazırlanmış izlenimine sahiptir. Özellikle son değişiklik ile haciz talep etme süresinin iki yıldan beş yıla çıkartılması oldukça tartışmalıdır. Her sözleşme tipine göre ayrı bir takip yolu oluşturulması, icra sistemini daha karmaşık bir hale sokacaktır. Abonelik sözleşmelerinden kaynaklanan alacakların iş yükü oluşturduğu gerekçesiyle yeni bir takip yolu oluşturulması, farklı sektörlerin de alacaklarına

⁸⁹ Özkes, M, 'Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 Sayılı Kanun'un Düzenlemesi)', 236.

⁹⁰ Walker, W-D ve Akil, C, 'Avrupa İlamı İcra Takibi' (2011) (1) Ankara Barosu Dergisi 115-127.

ilişkin ayrı ve özel takip yolları talep etmesine neden olacaktır. Bu nedenle söz konusu takip usulü, düzenleme içerisinde tüketici tanımının da açıkça ortaya konulması ile, belirli bir alacak tutarının altında kalan tüm tutarlar yönünden yeniden düzenlenmelidir. Bu şekilde, düzenlemenin mevcut halinin neden olduğu ayrım giderilebilir ve benzer mahiyette tüm alacaklara yönelik bir düzenleme, icra dairelerinin iş yükünün azaltılmasına daha çok hizmet edebilir.

KAYNAKÇA

Aslan, M, 'Tüketicilerle Yapılan Abonelik Sözleşmelerinin Sözleşme Özgürlüğü İlkesi Bakımından İncelenmesi' (2020) 6 Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 159-182.

Atalı, M, Ermenek, İ ve Erdoğan, E, İcra ve İflas Hukuku, (Yetkin Yayınları 2023.)

Bahadır, Z, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü' (2019) 23 Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 129-159.

Çabri, S, Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, (Adalet Yayınevi 2019).

Çelikoğlu, C T, '7155 Sayılı ASKATK İle Oluşturulan Merkezi Takip Sistemi Ve İşlemleri' (2020) 7 Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi 79-144.

Çevik, S Ö, '6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Abonelik Sözleşmesi, Yeni Tüketici Hukuku Konferansı' (Yeni Tüketici Hukuku Konferansı).

Deryal, Y ve Korkmaz, Y, Tüketici Hukuku Ders Kitabı, (Adalet Yayınevi 2024).

Edis, E, 'Tüketicinin Korunması Hukukunda Taahhütlü Abonelik Sözleşmesi' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2022).

Erdoğan, K, 'Taahhütlü Abonelik Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Sonuçları' (2018) 26 Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 271-330.

Ergin, E, '6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Uyarınca Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2018).

İçen, A, '7155 Sayılı Kanun'a Göre Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Haciz Yoluyla İlamsız Takip Usulü' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2022).

Kama, M, 'Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2019).

Kara, İ, Yeni Kanuna Göre Tüketici Hukuku, (Engin Yayınevi 2015).

Karakaş, S, 'Tüketici Hukukunda Taahhütlü Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü 2021).

- Kaya, F, E-Ticaret Hukuku ve Tüketici Hukukundaki Uygulamaları, (Seçkin Yayınevi 2021).
- Kılıçoğlu, E, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına Özgü Takibin Başlatılması Usulü Hakkında İlk Tespitler' (2018) 16 İstanbul Barosu Aylık Bülteni 62-70.
- Koca, G, '(Tüketicinin Korunması Açısından) Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2004).
- Köse, Y, 'Abonelik sözleşmeleri' (2011) Adalet Dergisi 149-163.
- Kuru, B, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, (Adalet Yayınları 2013).
- Kuru, B ve Aydın, B, Medeni Usul Hukuku El Kitabı, (Yetkin Yayınları 2024).
- Özçelik, V, 'Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usûlü Hakkında Kanun'a Göre İcra Takibi' (2019) Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi 375-395.
- Özekes, M, 'Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Yeni Takip Yolu (7155 Sayılı Kanun'un Düzenlemesi)' (2018) 83 İzmir Barosu Dergisi 225-256.
- Özekes, M, 'Yeni Bir Takip Yolu: Abonelik Sözleşmelerinden Kaynaklanan Para Alacaklarının Takibi' in Özekes M (ed), *Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunun Güncel Sorunları II* (On İki Levha Yayıncılık 2020).
- Pekcanitez, H vd. , İcra ve İflas Hukuku (Ders Kitabı), (Oniki Levha Yayınları 2024).
- Pekcanitez, H vd. , Pekcanitez Usûl - Medenî Usûl Hukuku, (On İki Levha Yayıncılık 2017).
- Peksöz, V, 'Kefilin İcra ve İflâs Yoluyla Takibi' in Memiş T, Şimşek B ve Şener ÖS (eds), *Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Sempozyumu II ve Makaleler - Yargıtay 11 Hukuk Dairesi Başkanı Merhum Mehmet Kılıç'a Armağan* (On İki Levha Yayıncılık 2020).
- Sarısözen, S, '7155 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişikliklerin Takip Hukukumuzda Etkisi' (2020) 94 İstanbul Barosu Dergisi 12-27.
- Soyhan, E E, 'Abonelik Sözleşmesinden Doğan Para Alacaklarına Özgü Takip Usulü' (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2022).
- Türker, S, '6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Abonelik Sözleşmeleri' (Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2020).
- Üstündağ, S, İcra Hukukunun Esasları, (2004).
- Walker, W-D ve Akil, C, 'Avrupa İlamsız İcra Takibi' (2011) Ankara Barosu Dergisi 115-127.
- Yıldırım, M K ve Yıldırım, N D, İcra ve İflas Hukuku, (Beta Yayınevi 2021).
- Yılmaz, E vd. , İcra ve İflas Hukuku, (Yetkin Yayınları 2024).